

Ujawnienia na temat połączenia spółek w sprawozdaniach finansowych spółek publicznych – wyniki badań

Magdalena Janowicz*

Streszczenie: *Cel* – ocena zakresu i jakości informacji na temat połączeń spółek publicznych ujawnianych w ich sprawozdaniach finansowych.

Metodologia badania – badania literaturowe, analiza treści sprawozdań finansowych i raportów bieżących spółek publicznych, kwestionariusz badawczy, metody dedukcji i indukcji.

Wynik – wskazanie obszarów, w których występują nieprawidłowości w zakresie prezentacji informacji o połączeniach spółek w sprawozdaniach finansowych spółek publicznych.

Oryginalność/wartość – wskazanie kierunków modyfikacji regulacji rachunkowości w zakresie połączeń spółek oraz obszarów, które powinny podlegać szczególnej uwadze biegłych rewidentów w trakcie badania sprawozdań finansowych.

Słowa kluczowe: połączenia prawne, sprawozdawczość finansowa, metody księgowego rozliczenia połączenia, ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Wprowadzenie

Połączenia spółek¹ coraz częściej są przedmiotem różnych opracowań. Ich tematem są interpretacje przepisów prawnych (np. Luty, 2014), prawne, księgowo i podatkowe aspekty połączeń spółek (np. Ignatowski, 2012; Maruszewska, 2008), a także zagadnienia szczególne, jak na przykład przejęcia odwrotne (Janowicz, 2011).

Oprócz opracowań o charakterze teoretycznym coraz częściej publikowane są również wyniki badań empirycznych. Dotyczą one zarówno prawnych (np. Luty, 2015), jak i księgowych aspektów połączeń spółek (np. Janowicz, 2013, 2014). Przedmiotem rozważań naukowych są także studia przypadku dotyczące sytuacji szczególnych, jak na przykład ustalenie wartości firmy z połączenia (Maruszewska, 2015).

---

* dr Magdalena Janowicz, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Rachunkowości, 71-101 Szczecin, ul. Mickiewicza 64, e-mail: magdalena.janowicz@usz.edu.pl

¹ Artykuł dotyczy wyłącznie połączeń o charakterze prawnym (w dalszej części artykułu określanych w skrócie „połączenia”).

Niniejszy artykuł wpisuje się w nurt badań empirycznych dotyczących połączeń spółek. Jego celem jest ocena zakresu i jakości informacji na temat połączeń, ujawnionych w sprawozdaniach finansowych spółek publicznych. Badaniem objęto sprawozdania finansowe 39 spółek publicznych, które połączyły się w 2014 roku, sporządzone za rok, w którym nastąpiło połączenie. Łącznie przeanalizowano informacje na temat 42 połączeń spółek. Zastosowane metody badawcze obejmują między innymi badania literaturowe, analizę treści sprawozdań finansowych oraz metody indukcji i dedukcji.

1. Połączenia spółek w rachunkowości – zarys problemu

Ujęcie połączenia spółek w księgach rachunkowych jednostki połączonej jest uregulowane zarówno w przepisach ustawy o rachunkowości (u.o.r.), jak i Międzynarodowym Standardzie Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 3 *Połączenia jednostek gospodarczych*. Wskazują one metody, które można wykorzystać do księgowego rozliczenia połączenia, zasady wyceny majątku spółek łączących się, a także obligatoryjne ujawnienia na temat połączenia spółek prezentowane w sprawozdaniu finansowym jednostki połączonej za rok, w którym nastąpiło połączenie. Należy zaznaczyć, że pomiędzy wskazanymi regulacjami rachunkowości występują istotne różnice, co wpływa na porównywalność sprawozdań finansowych.

Na szczególną uwagę zasługują dwa typy połączeń: odwrotne oraz jednostek pod wspólną kontrolą (PJPWK). Pierwsze z nich dotyczą sytuacji, w których jednostka kontynuująca działalność po połączeniu jest jednostką przejmowaną z punktu widzenia rachunkowości. Ten typ połączeń nie jest regulowany przepisami u.o.r., a ich księgowo rozliczenie wiąże się ze szczególnymi trudnościami (por. Janowicz, 2011). Jednostki sporządzające sprawozdania finansowe zgodnie z polskim prawem bilansowym mogą w takich przypadkach stosować przepisy MSSF 3².

Drugi typ połączeń, PJPWK, można uznać za szczególny zarówno w przypadku ustawy o rachunkowości, jak i MSSF. Dotyczy on sytuacji, w której dochodzi do łączenia się podmiotów znajdujących się pod kontrolą tych samych stron zarówno przed połączeniem, jak i po nim, przy czym kontrola nie może być tymczasowa (IFRS 3, 2008, § B1). U.o.r. dopuszcza w takim przypadku rozliczenie połączenia nie tylko metodą nabycia, która jest metodą podstawową i może być stosowana dla wszystkich połączeń spółek, ale i łączenia udziałów. Regulacji takich brak w MSSF, gdyż PJPWK są wyłączone z zakresu MSSF 3 (IFRS 3, 2008, § 2). W związku z tym zgodnie z wytycznymi zawartymi w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości (MSR) 8 *Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów* (IAS 8, 2003, § 10–12), jednostka połączona może: 1) zastosować MSSF 3 do księgowego rozliczenia PJPWK lub 2) przyjąć własne rozwiązanie w zakresie ujęcia tego typu połączeń w księgach rachunkowych, kierując się przy tym profesjonalnym osądem oraz zgodnością z założeniami koncepcyjnymi. MSR 8 nie nakazuje odwołania się do krajowych regulacji rachunkowości, ale podejście takie jest sprzeczne z polskim prawem

² Artykuł 10 ust. 3 u.o.r. Dz.U. 2013, poz. 330, z późn. zm.

bilansowym. Artykuł 2 ust. 3 u.o.r. wymaga wykorzystania przepisów ustawy o rachunkowości w zakresie wszystkich zagadnień nieporuszonych w MSSF i MSR. W konsekwencji wszystkie PJPWK powinny być rozliczane zgodnie z przepisami u.o.r., nawet jeśli dana spółka wykorzystuje MSSF/MSR na potrzeby sporządzania sprawozdań finansowych.

2. Metodologia badania oraz ogólne informacje o analizowanych połączeniach spółek

Autorka dokonała przeglądu raportów bieżących polskich spółek publicznych opublikowanych w latach 2013–2014. W pierwszej kolejności zostały wyszukane plany połączeń spółek, w których co najmniej jedną ze stron była spółka publiczna. Następnie zebrane dane zostały zweryfikowane pod kątem daty rejestracji połączenia. Łącznie autorka zidentyfikowała 43 połączenia spółek, które miały miejsce w 2014 roku i dotyczyły 40 spółek publicznych notowanych zarówno na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (WGPW), jak i rynku Newconnect.

Kolejnym etapem badania było zebranie jednostkowych sprawozdań finansowych (dalej zwane „sprawozdaniami”) połączonych spółek. W związku z tym, że akcje jednej z wyodrębnionych spółek zostały wykluczone z obrotu publicznego w 2014 roku, a jej sprawozdanie finansowe za ten rok nie zostało opublikowane, spółka ta została wykluczona z badania. Finalna próba badawcza składała się z 39 sprawozdań finansowych, w których zawarto informacje na temat 42 połączeń spółek.

Wielkość łączących się spółek, ich siedziby oraz forma prawna nie mają wpływu na zastosowaną metodę księgowego rozliczenia połączenia, w związku z czym kwestionariusz badawczy koncentrował się na następujących zagadnieniach:

- a) branża, w której działała spółka kontynuująca działalność po połączeniu;
- b) wybrane prawne aspekty połączenia spółek;
- c) regulacje rachunkowości wykorzystane do sporządzenia sprawozdania finansowego jednostki połączonej;
- d) księgowy metoda rozliczenia połączenia;
- e) wypełnienie obowiązków sprawozdawczych dotyczących połączenia spółek.

W 2014 roku najbardziej aktywne pod względem połączeń były następujące branże: informatyka, handel oraz usługi – inne (tabela 1). Łącznie doszło w nich do 13 połączeń (razem ponad 30%). Najmniej aktywne były następujące branże: budownictwo, ochrona zdrowia, przemysł materiałów budowlanych, przemysł motoryzacyjny, przemysł tworzyw sztucznych, usługi finansowe i wypoczynek. W każdej z nich nastąpiło jedno połączenie.

Tabela 1

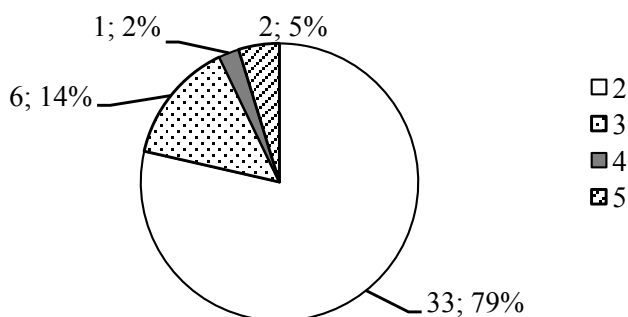
Branża, w której działała spółka kontynuująca działalność po połączeniu

Lp.	Branża	Liczba spółek	% próby badawczej
1.	Banki	2	5,13
2.	Budownictwo	1	2,56
3.	Finanse – inne	3	7,69
4.	Handel	4	10,27
5.	Informatyka	5	12,82
6.	Media	3	7,69
7.	Nieruchomości	2	5,13
8.	Ochrona zdrowia	1	2,56
9.	Przemysł elektromaszynowy	3	7,69
10.	Przemysł materiałów budowlanych	1	2,56
11.	Przemysł metalowy	2	5,13
12.	Przemysł motoryzacyjny	1	2,56
13.	Przemysł spożywczy	2	5,13
14.	Przemysł tworzyw sztucznych	1	2,56
15.	Telekomunikacja	2	5,13
16.	Usługi – inne	4	10,27
17.	Usługi finansowe	1	2,56
18.	Wypoczynek	1	2,56
	Razem	39	100,00

Źródło: opracowanie własne.

Wstępna analiza grupy badawczej pozwoliła na wyodrębnienie następujących cech ogólnych badanych połączeń:

1. Wszystkie połączenia (42) zostały przeprowadzone w formie wynikającej z art. 492 § 1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych (Dz.U. 2013, poz. 100, z późn. zm., dalej: k.s.h.), czyli przez przejęcie.
2. W 9 połączeniach (21,43%) uczestniczyły więcej niż dwie spółki (rysunek 1), co podnosi poziom trudności związany z ich księgowym rozliczeniem.

Rysunek 1. Liczba jednostek uczestniczących w połączeniu

Źródło: opracowanie własne.

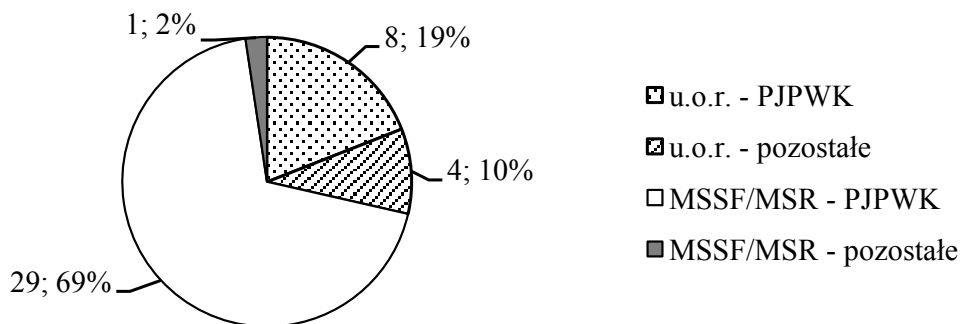
- 35 połączeń (83,33%) zostało przeprowadzonych zgodnie z uproszczoną procedurą wynikającą z art. 516 k.s.h., czyli bez podnoszenia kapitału podstawowego. Wskazuje to na wystąpienie połączenia jednostek pod wspólną kontrolą.

3. Księgowe aspekty badanych połączeń spółek

Z przeanalizowanych 39 sprawozdań finansowych aż 27 (69,24%) zostało sporządzonych zgodnie z MSSF/MSR, a pozostałe – z u.o.r. Jedynie w dwóch sprawozdaniach (5,13%) zaprezentowano informacje na temat więcej niż jednego połączenia spółek.

W badanym okresie miały miejsce 4 połączenia odwrotne (9,52%). Tylko jedno z nich dotyczyło spółki prowadzącej rachunkowość zgodnie z MSSF/MSR. Oznacza to, że ujęcie takiego połączenia w księgach rachunkowych jednostki połączonej, która prowadzi rachunkowość zgodnie z u.o.r., wiązało się ze szczególnymi trudnościami z powodu braku odpowiednich przepisów w regulacjach krajowych. Z zaprezentowanych przez spółki połączone informacji nie wynika, jak te połączenia zostały rozliczone w księgach rachunkowych. Nie wiadomo, czy spółkę przejmującą z punktu widzenia k.s.h. utożsamiono ze spółką przejmującą z punktu widzenia rachunkowości, czy też zastosowano wytyczne MSSF 3.

Wstępna analiza planów połączeń pozwoliła na wywnioskowanie, iż w badanym okresie wystąpiło co najmniej 35 PJPWK. Uwzględniając połączenia jednostek wchodzących w skład tej samej grupy kapitałowej, ale niepowiązanych ze sobą kapitałowo, łączna liczba PJPWK wyniosła 37 (88,01%). Większość z nich dotyczyła spółek sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF/MSR (rysunek 2).

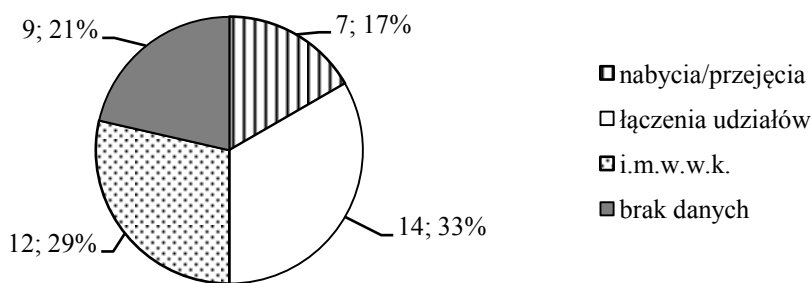

Rysunek 2. Typ połączenia a regulacje rachunkowości, według których sporządzono sprawozdanie finansowe

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej połączeń (33%) zostało rozliczonych metodą łączenia udziałów (rysunek 3). Należy zaznaczyć, że wykorzystywano ją również w sprawozdaniach sporządzanych zgodnie z MSSF/MSR (rysunek 4). Metodą nabycia/przejęcia³ rozliczono 17% połączeń.

28,6% połączeń rozliczono za pomocą innych metod wykorzystujących wartości księgowo, co jest przejawem zastosowania zasad wynikających z MSR 8 w stosunku do PJPWK (rysunki 4–5). Zgodnie z nim spółki nie stosowały przepisów u.o.r., choć tego wymaga polskie prawo bilansowe. Zamiast tego w badanych spółkach przyjęto „autorskie” podejście do rozliczenia tego typu połączeń. Stosowne metody zostały opisane w sprawozdaniach finansowych, co pozwala na stwierdzenie, że znacznie się od siebie różnią.

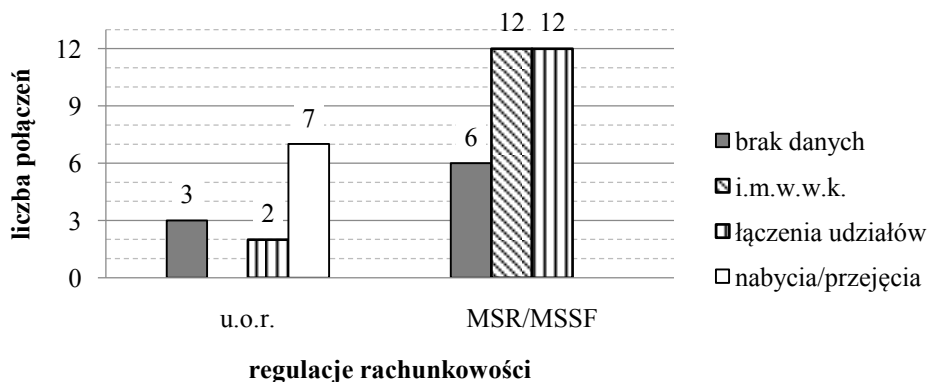

i.m.w.w.k – inna metoda wykorzystująca wartości księgowo

Rysunek 3. Metoda księgowego rozliczenia połączenia spółek

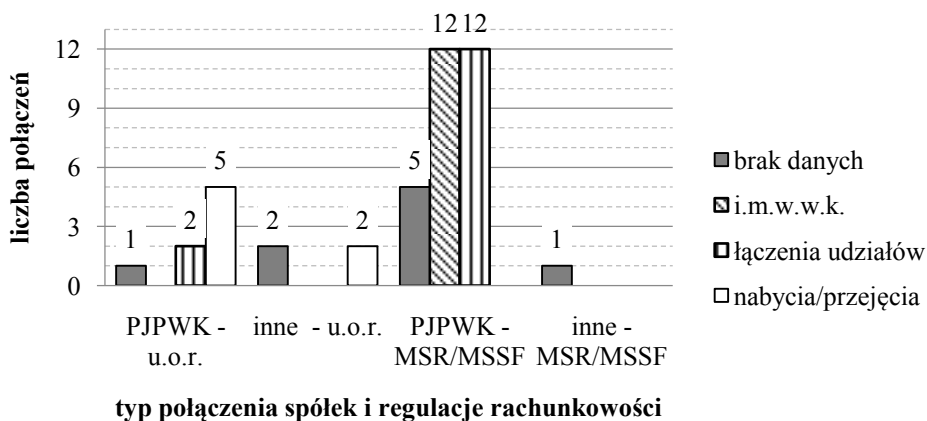
Źródło: opracowanie własne.

³ Zmieniony MSSF 3 zastąpił metodę nabycia metodą przejęcia. Ponieważ jej zasady wyceny i zastosowania są niemal identyczne jak metody nabycia, autorka zaprezentowała obie metody w tej samej grupie.

Rysunek 4. Księgowa metoda rozliczenia połączenia spółek a regulacje rachunkowości wykorzystane do sporządzenia sprawozdania finansowego

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Księgowa metoda rozliczenia połączenia spółek a typ połączenia i regulacje rachunkowości wykorzystane do sporządzenia sprawozdania finansowego

Źródło: opracowanie własne.

Z informacji zaprezentowanych przez spółki wynika, że w większości połączeń nie tylko wykorzystano wartości księgowe przejęte ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego, ale w sprawozdaniu jednostkowym ujawniono również przeniesione z niego pozycje (wartość firmy). Należy jednak zaznaczyć, że aplikacja wybranej metody różni się w zależności od spółki. Część z nich rozliczyła połączenie na dzień przejęcia kontroli i odpowiednio skorygowała dane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym za rok, w którym nastąpiło połączenie prawne (np. Ferro S.A.). Grupa Żywiec zawarła w swoim sprawozdaniu jedynie

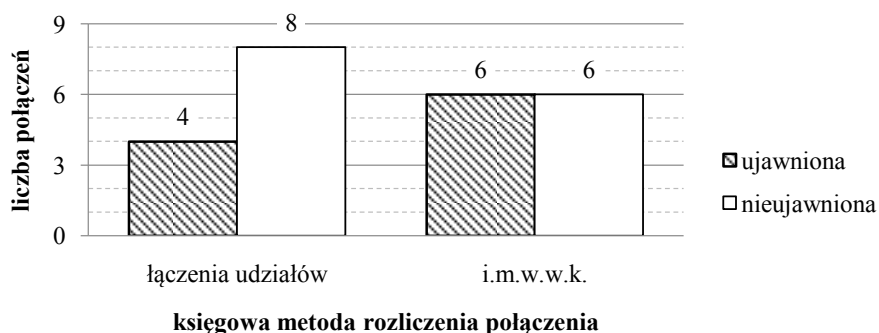
zapis o wykorzystaniu wartości księgowych bez dokładnego sprecyzowania, co należy rozumieć pod tym pojęciem. Z kolei ATM Grupa S.A. zastosowała na potrzeby rozliczenia połączenia wartości bilansowe (bez sprecyzowania, czy chodzi o wartość ze sprawozdania jednostkowego) i sumowała jedynie poszczególne pozycje bilansu, dokonując przy tym odpowiednich wyłączeń. Dowolność w zakresie stosowanych metod rozliczenia PJPWK przez spółki stosujące MSSF powoduje brak porównywalności pomiędzy sprawozdaniami finansowymi różnych spółek.

Ponadto w 21% badanych połączeń wykorzystana metoda rozliczenia połączenia nie została wskazana w sprawozdaniu finansowym, mimo iż jej ujawnienie jest wymagane. W niektórych przypadkach można się jej domyślić, na przykład połączenie spółek Dobra Nasza S.A. i Alfa Star S.A. (spółka połączona sporządza sprawozdania zgodnie z MSR/MSSF) miało cechy połączenia odwrotnego, więc musiało zostać rozliczone metodą przejścia, choć informacja ta nie została zaprezentowana w sprawozdaniu spółki połączonej ani nie zawarto w nim ujawnień wymaganych przez MSSF 3. Do podobnego wniosku można dojść w przypadku dwóch spółek połączonych stosujących u.o.r. – Bumech S.A. i Europejski Fundusz Energii S.A., które również uczestniczyły w przejściach odwrotnych. W sprawozdaniu spółki Tax-Net S.A. (sporządzone według u.o.r.) została ujawniona wartość firmy, co pozwalałoby przypuszczać, że zastosowano metodę nabycia.

Niestety pozostają przypadki, w których zastosowana metoda rozliczenia połączenia nie może zostać wskazana z całkowitą pewnością. Dotyczą one spółek połączonych sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF/MSR i rozliczających PJPWK w swoich sprawozdaniach finansowych. W takim przypadku nawet ujawnienie wartości firmy w sprawozdaniu finansowym nie oznacza, że została zastosowana metoda przejścia, gdyż wartość firmy była również ujawniania, gdy wykorzystano metody rozliczenia połączenia bazujące na wartościach księgowych (rysunek 6). W kontekście dotychczasowych rozważań ujawnienie tego typu nie budzi większych wątpliwości w przypadku tych połączeń, które rozliczono, wykorzystując wartości księgowe przejęte ze skonsolidowanego sprawozdania (np. COMP S.A.). Niemniej pojawia się ona również w przypadku stosowania metody łączenia udziałów (Bakalland S.A., Famur S.A.; łącznie 4 połączenia). Szczegółowa analiza informacji zaprezentowanych w sprawozdaniach finansowych pozwala stwierdzić, że ujawniona wartość firmy została przeniesiona ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Zdaniem autorki wskazane spółki nie wykorzystwały metody łączenia udziałów, w przypadku której wartość firmy nie powinna się pojawić, lecz inną metodę wykorzystującą wartości księgowe.

Za szczególnie ciekawy można uznać przypadek spółki Eurocash S.A. Sposób prezentacji informacji wyraźnie sugeruje, że pomimo rozliczenia dwóch połączeń metodą łączenia udziałów spółka ujawniła powstałą w wyniku tego połączenia wartość firmy, a także nową wartość niematerialną (relacje klienckie). Sytuacja taka nie powinna mieć miejsca w przypadku zastosowania metody wykorzystującej wartości księgowe.

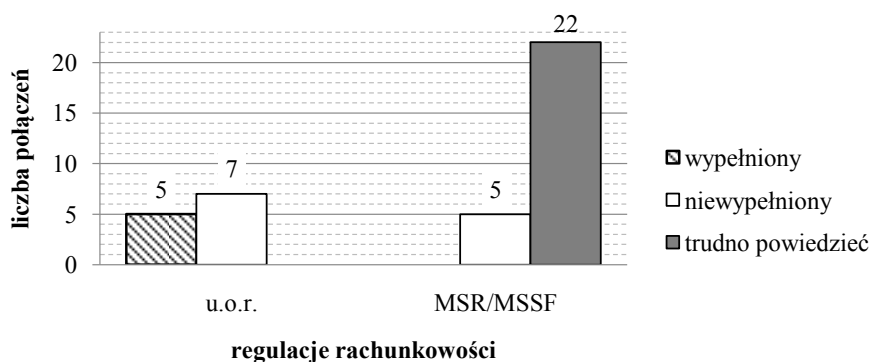

Rysunek 6. Ujawnienie wartości firmy w sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z MSSF w wyniku rozliczenia połączenia spółek za pomocą metod wykorzystujących wartości księgowe
Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując prezentację informacji o połączeniach spółek ujętych w sprawozdaniach finansowych spółek połączonych, należałoby również ocenić wypełnienie obowiązków sprawozdawczych w tym zakresie (rysunek 7). W pełni wywiązało się z nich jedynie 12,8% spółek, każda z nich sporządzająca sprawozdanie zgodnie z u.o.r.

Pełna ocena wypełnienia obowiązków sprawozdawczych jest nieco utrudniona z powodu braku wytycznych w zakresie PJPWK w sprawozdaniach sporządzanych zgodnie z MSSF (56,4% badanych sprawozdań). W takich przypadkach autorka bardzo pozytywnie ocenia poświęcenie osobnego punktu w opisie polityki rachunkowości prezentacji metod stosowanych na potrzeby rozliczenia PJPWK w księgach rachunkowych spółki sporządzającej to sprawozdanie. Zapisy takie zostały ujęte w 9 sprawozdaniach finansowych (23,1% próby badawczej). Ułatwiają one zrozumienie zaprezentowanych informacji.

Rysunek 7. Wypełnienie obowiązków sprawozdawczych w zakresie prezentacji informacji na temat połączeń spółek
Źródło: opracowanie własne.

Autorka uznała, że brak bezpośredniego wskazania zastosowanej metody księgowego rozliczenia połączenia lub chociaż opisu jej zastosowania jest tożsamy z nienależytym wypełnieniem obowiązków sprawozdawczych. W badanej grupie dotyczyło to 30,8% sprawozdań finansowych. Użytkownicy takich sprawozdań nie są w stanie ocenić ani natury połączenia, ani jego skutków dla jednostki połączonej. Skrajny przypadek stanowi sprawozdanie spółki Tax-Net S.A. sporządzone zgodnie z u.o.r., które zawiera jedynie wskazanie, że w okresie objętym sprawozdaniem nastąpiło połączenie spółek.

Uwagi końcowe

Choć regulacje rachunkowości wymagają ujęcia w sprawozdaniu finansowym odpowiednich ujawnień, w praktyce zapisy te nie zawsze są przestrzegane. Jest to szczególnie zastanawiające w wypadku jednostek stosujących u.o.r., ponieważ zakres ujawnień wymaganych jej przepisami jest nieznaczny, a tym samym łatwy do wypełnienia. Zdaniem autorki brak wytycznych dotyczących PJPWK w MSSF również nie stanowi usprawiedliwienia dla przedstawienia jedynie szczątkowych informacji na temat połączenia spółek, bez wskazania wykorzystanej metody jego księgowego rozliczenia. W rezultacie informacje, które otrzymują użytkownicy sprawozdań finansowych, nie pozwalają na pełną ocenę skutków połączenia. Ponadto dowolność w zakresie stosowanych metod, którą można zaobserwować w przypadku prezentacji PJPWK w sprawozdaniach sporządzanych zgodnie z MSSF, znacznie zakłóca porównywalność sprawozdań finansowych. Równie często forma i zakres zaprezentowanych informacji ograniczają zarówno zrozumiałość, jak i sprawdzalność danych przedstawionych w sprawozdaniu finansowym.

Ogólna ocena jakości ujawnień w badanym obszarze znacznie odbiega od pozytywnej. Jedyne w 5 sprawozdaniach finansowych (12,8% próby badawczej) zostały zaprezentowane wszystkie informacje na temat połączenia spółek, które są wymagane przepisami. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na przypadki, w których stopień wypełnienia obowiązków sprawozdawczych jest niemożliwy do określenia z powodu braku odpowiednich regulacji. Mimo iż większość z tych sprawozdań finansowych zawiera podstawowe informacje na temat połączenia spółek, nie oznacza to, że wykazują się one cechami jakościowymi wskazanymi w Założeniach koncepcyjnych (*The Conceptual Framework For Financial Accounting*, 2010). Jak już wcześniej zaznaczono, w analizowanej grupie można dostrzec naruszenie porównywalności, sprawdzalności i zrozumiałości informacji zaprezentowanych w sprawozdaniach finansowych. Kwestią dyskusyjną jest fakt, czy spełniony został warunek wiernej reprezentacji. Sytuacja ta dotyczy w szczególności 10 spółek (25,6%), które nie wypełniły obowiązków sprawozdawczych.

W kontekście przedstawionych rozważań warto zastanowić się nad konsekwencjami prawnymi nieprzedstawienia pełnych informacji o połączeniach spółek w sprawozdaniach finansowych. Artykuł 77 u.o.r. przewiduje karę grzywy lub karę pozbawienia wolności do lat 2, albo obie kary łącznie w przypadku sporządzenia sprawozdania finansowego niezgodnie

z przepisami ustawy lub zawarcia w nim nierzetelnych danych. Pozostaje kwestią dyskusyjną, czy pominięcie części informacji na temat połączenia spółek jest w tym kontekście przewinieniem na tyle poważnym, aby uznać wskazany warunek niedopełnienia obowiązków ustawowych za spełniony. Znacznie bardziej prawdopodobne jest w takim przypadku ukaranie spółki publicznej (nałożenie kary pieniężnej) przez Komisję Nadzoru Finansowego. Niemniej pomiędzy momentem opublikowania sprawozdania spółki połączonej a nałożeniem kary może upłynąć kilka lat.

Analiza ujawnień na temat połączenia spółek, prezentowanych w sprawozdaniach finansowych spółki połączonej, nie tylko dostarcza informacji odnośnie do natury samych połączeń, ale również wskazuje te obszary obowiązujących regulacji rachunkowości, które wymagają zmian i uściśleń. Bez wątpienia należy do nich zaliczyć PJPWK w przypadku regulacji MSSF, a także połączenia odwrotne w przypadku u.o.r. W pierwszym przypadku niezbędne jest ujednoclenie zasad dotyczących księgowego rozliczenia takiego połączenia oraz wymaganych ujawnień. Z kolei wprowadzenie do polskiego prawa bilansowego połączeń odwrotnych wyjaśni wszelkie wątpiwości w zakresie tego, jak połączenia te ujęto w księgach rachunkowych nawet bez rozszerzania zakresu wymaganych prawem ujawnień.

Literatura

- Ignatowski, R. (2012). Łączenie się spółek. W: E. Walińska (red.), *Meritum. Rachunkowość. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa* (s. 919–958). Warszawa: ABC a Wolters Kluwer Business.
- International Accounting Standard (IAS) 8. *Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors* (2003). IFRS Foundation. Pobrane z: <http://www.ifrs.org> (20.01.2016).
- International Financial Reporting Standard (IFRS). 3 *Business Combinations* (2008). IFRS Foundation. Pobrane z: <http://www.ifrs.org> (20.01.2016).
- Janowicz, M. (2011). Przejęcia odwrotne – Wybrane zagadnienia. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 668, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, 41*, 131–140.
- Janowicz, M. (2013). Metody księgowego rozliczenia prawnych połączeń spółek publicznych w latach 2004–2011 – wyniki badań. W: A. Karmańska (red.), *Nauka o rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy* (s. 683–700). Warszawa: Szkoła Główna Handlowa.
- Janowicz, M. (2014). Metody księgowego rozliczenia połączeń jednostek pod wspólną kontrolą w praktyce polskich spółek publicznych sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 832, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, 71*, 97–108.
- Luty, P. (2015). Połączenia i przejęcia transgraniczne z udziałem polskich spółek w latach 2005–2014 – wybrane zagadnienia. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 854, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, 73*, 547–557.
- Luty, Z. (2014). Łączenie się spółek. W: T. Kiziukiewicz (red.), *Ustawa o rachunkowości – komentarz* (s. 420–449). Warszawa: LexisNexis.
- Maruszewska, E.W. (2008). *Połączenia spółek. Prawo, podatki, rachunkowość*. Warszawa: Difin.
- Maruszewska, E.W. (2015). Ujawnienie wartości firmy w wyniku przejęcia dokonanego w ramach grupy kapitałowej w sytuacji wystąpienia ujemnej wartości przejętych aktywów netto. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, 224*, 140–150.
- The Conceptual Framework For Financial Accounting (2010). IFRS Foundation. Pobrane z: <http://www.ifrs.org> (20.01.2016).

Ustawa z 29.09.1994 o rachunkowości. Dz.U. 2013, poz. 330, z późn. zm.

Ustawa z 15.09.2000 – Kodeks spółek handlowych. Dz.U. 2013, poz. 100, z późn. zm.

DISCLOSURES OF MERGERS IN THE FINANCIAL STATEMENTS OF PUBLIC COMPANIES – RESEARCH RESULTS

Abstract: *Purpose* – assessment of the scope and quality of information about mergers disclosed in financial statements of Polish public companies.

Design/methodology/approach – content analysis of financial statements and current reports of public companies, research questionnaire, deductive and inductive reasoning.

Findings – pointing the areas in which errors in presentation of information about mergers of public companies in their financial statement appear.

Originality/value – pointing the direction of improvement of accounting regulations related to business combinations and the areas to which external auditor should pay particular attention while examining financial statements.

Keywords: mergers; financial reporting; methods of accounting for business combinations; disclosures in financial statements

Cytowanie

Janowicz, M. (2016). Ujawnienia na temat połączenia spółek w sprawozdaniach finansowych spółek publicznych – wyniki badań. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 2/1 (80), s. 63–74; www.wneiz.pl/frfu.